

Тетяна Струтинська,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник –
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
доцент кафедри журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Оксана Кушнір

МЕДІА ПІД ОБСТРІЛАМИ: ТЕМАТИЧНИЙ СПЕКТР НОВИН ТЕЛЕКАНАЛУ «СУСПІЛЬНЕ СУМИ»

Телевізійне мовлення в умовах війни набуває особливого значення як джерело оперативної інформації, засіб консолідації суспільства та фактор впливу на соціально-економічні процеси. Сумщина, як прикордонний регіон України, з перших днів повномасштабного вторгнення Росії зазнала значного військового тиску. Ворог окупував частину області, взяв в облогу Суми, Конотоп, Тростянець та інші населені пункти. Внаслідок цього понад 60 % регіональних телекомпаній опинилися в зоні активних бойових дій та зіткнулися з численними викликами воєнної доби [2].

Важливо, що медіа Сумщини працюють в умовах постійної небезпеки через близькість до кордону, адже російські обстріли руйнують інформаційну інфраструктуру, а журналісти ризикують життям, висвітлюючи події в прифронтових районах. Війна суттєво вдарила по фінансовій стабільності місцевих редакцій – скорочення або повна втрата рекламних доходів позбавили їх основного джерела фінансування, що ускладнило виробництво контенту. Додаткові труднощі створюють застаріла техніка, відсутність резервного живлення під час блекаутів і пошкодження передавачів, що призводить до перебоїв у мовленні. До того ж медіа стикаються з кадровою кризою: частина журналістів виїхали або долучилися до ЗСУ, а ті, хто залишився, працюють у стані постійного стресу, що призводить до емоційного вигорання. Це змушує редакції скорочувати обсяги мовлення.

На теренах Сумщини мовить чотири телеканали, які забезпечують трансляцію на всю область, охоплюючи значну частину населення. Попри активний розвиток цифрових платформ, телебачення залишається одним із

ключових джерел інформації для українців. За результатами опитування «Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни», проведеного у 2024 за підтримки USAID та на замовлення громадянської мережі ОПОРА, вони черпають новини із соцмереж (47,3 %), інтернету (43 %) і телебачення (34,1 %) [4]. Ці дані свідчать про високу довіру до телебачення, особливо в умовах воєнного стану, коли швидкість, достовірність і доступність інформації є вкрай важливими. Роль регіонального телемовлення в умовах війни стала ще більш значущою, адже воно не лише оперативно висвітлює події, а й сприяє інформаційній безпеці, підтримуючи моральний дух населення та допомагаючи координувати дії в умовах надзвичайної ситуації.

Серед локальних телересурсів ключову роль у висвітленні подій і далі відіграє телеканал «Суспільне Суми», який продовжив роботу навіть у найскладніші періоди війни. Це український регіональний суспільний телеканал, який мовить на території Сумщини. Його етерне наповнення – інформаційні, соціально-публіцистичні та культурно-мистецькі програми виробництва творчих об'єднань НСТУ та «Суспільне Суми». Інформаційна політика телеканалу зазнала змін відповідно до нових викликів. З початком війни новинний контент телеканалу суттєво трансформувався. Якщо раніше основний акцент робили на подієвих репортажах, культурних заходах та соціальних ініціативах, то після 24 лютого 2022 року на перший план вийшли новини про війну, руйнування цивільної інфраструктури, безпекову ситуацію, евакуацію населення, гуманітарну допомогу та адаптацію економіки до умов воєнного стану. Щодня журналісти телеканалу висвітлюють інформацію про обстріли прикордоння та їхні наслідки. Майже щоденно в новинах повідомляється про загибель на фронті земляків, прощання та поховання воїнів.

Протягом лютого – початку березня 2022 року канал сфокусувався на висвітленні:

- *бойових дій*: теленовини повідомляли крyянам про бойові дії та обстріли в Охтирці, Тростянці та інших населених пунктах Сумщини («У Сумах знову бій» 24.02.22, «В Охтирці відбувається бій, до Тростянця наближається колона» 24.02.22»);
- *ситуації в містах*: інформація про пересування ворожої техніки, обстріли цивільних об'єктів та стан інфраструктури («Мешканців Сумщини евакуюють з Ніжина» 25.02.22, «Біля кадетського корпусу у Сумах застосували стрілецьку зброю» 25.02.22);

– *евакуації та гуманітарної допомоги*: новини про організацію евакуаційних коридорів та роботу волонтерських центрів («Евакуація населення Сум: як це відбувається» 08.03.22, «Волонтерська допомога для постраждалих у війні» 15.03.22).

Попри пов'язаність більшості сюжетів із повномасштабним вторгненням і його наслідками та зосередження на соціальній проблематиці тематичний спектр новинного контенту телеканалу «Суспільне Суми» з квітня 2022 року розширився у такому розрізі:

– *соціальна адаптація та підтримка населення* («На Сумщині родині, яка втратили житло через війну, пропонують безкоштовно оселитися в будинку» 18.04.22, «У Сумах сім'ї з малюками віком до двох років можуть отримати допомогу» 13.04.22, «Психологічна підтримка через ігри та спілкування. В Охтирці відзначили День захисту дітей» 01.06.22);

– *волонтерська діяльність та громадська підтримка* («На кордоні Сумщини готують їжу для українських захисників» 14.04.22, «Сумський футболіст долучився до благодійного аукціону на підтримку ЗСУ» 14.04.22, «Волонтери з Охтирки допомагають рятувати тварин з харківського «Фельдман Екопарку» 18.04.22);

– *життя громади під час війни* («Двері падають, і чую – у мене кров». Мешканка Тростянця – про життя в окупації» 02.04.22, «Сміття, бомби, міни та зруйноване місто: що залишили після себе російські військові у Тростянці» 04.04.22, «Постраждала озимина в полях. Мешканці прикордонних сіл на Сумщині прокинулися від обстрілів» 04.05.22);

– *загальні проблеми містян*, зокрема відновлення руху громадського транспорту, забезпечення паливом та стабілізації житлово-комунальних послуг («Рух транспорту в Сумах: як працює громадський транспорт під час війни» 18.04.22, «Паливна криза на Сумщині: де можна заправити авто» 25.04.22, «Ремонт водогонів та електромереж у постраждалих районах» 02.05.22);

– *освіта в умовах війни* («На Сумщині зареєструвалися близько 10 тисяч абітурієнтів» 20.05.22, «Інклюзивно-психологічна допомога дітям у Сумах під час війни» 07.05.22, «Сумські школярі продовжать навчання дистанційно, у дитсадочках працюють чергові групи» 29.03.22).

Зауважимо, що з травня 2022 року у новинних випусках з'являються сюжети, присвячені *економічній тематиці*, зокрема відновленню та допомозі бізнесу, роботі аграрного сектору, ситуації на ринку праці («Майже нічого не продається». Сумські аграрії завершують посівну, але не впевнені у збуті своєї продукції» 19.05.22, «На Сумщині планують надати грошову

компенсацію малому бізнесу, котрий підтримує ЗСУ» 07.06.22, «Мешканці Шосткинського району на Сумщині переходять на продукти власного виробництва» 23.06.22) [5].

Отже, простежується тенденція до активнішої медіатизації соціальних питань, гуманітарної ситуації та наслідків війни для регіону. Новини про військові дії, допомогу постраждалим, волонтерський рух та відбудову постраждалих територій переважали у загальному інформаційному потоці, відображаючи виклики, з якими стикалася Сумщина в умовах війни.

Список використаної літератури

1. Заславський Є. Стан українських регіональних медіа 2023 року. *Media Development Foundation* : офіційний вебсайт. 2023. URL: <https://research.mediadevelopmentfoundation.org/>
2. Звіт представника Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення в Сумській області за 2022 рік. URL: <https://www.nrada.gov.ua/reports/>
3. Матвієнків С. Регіональні медіа: визначення поняття та особливості функціонування в умовах російсько-української війни 2022 року. *Російсько-українська війна (2014–2022 рр.): історичні, політичні, культурно-освітні, релігійні, економічні та правові аспекти* : матеріали конференції. Рига, Латвія: Baltija Publishing, 2022. С. 992–999. URL: <http://surl.li/fqxim>
4. Кузьменко Ю. За результатами соцдослідження, у 2024 році українці найбільше довіряють таким джерелам інформації як соцмережі (47,3%), інтернет (43%) і телебачення (34,1%). URL: <https://suspilne.media/792121-novinam-iz-akih-dzerel-ukrainci-najbilse-doviraut-doslidzenna-opori/>
5. Суспільне Суми. Новини міста Суми та Сумської області. URL: <https://suspilne.media/sumy/>